

# ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՓԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ  
Ներկայ 1897 թվականի  
Պուլկարիոյ համար տարեկան 10 գրամ  
» » վեցամսեայ 5 »  
Արսասահմանի » տարեկան 12 »  
» » վեցամսեայ 6 »  
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐԵԼԻ

Համակ դրամ եռայլն դրկի հետեւեայ հասցեով  
ԽՍԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻՐԱԴՈՒՆԵՔ ԼՐԱԳՐՈՑ ՎԱՐՆԱ (ՊՈԼԿԱՐԻԱ)  
Редакция на вѣстникъ  
„Иравункъ“  
ВАРНА (България).

Rédaction du journal  
„Iravounk“  
VARNA (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեայ գրութիւն  
էս չեն որկուիր և յարմար դասուած  
ներքևիայն կը հրատարակուին անբող  
ջովին կամ ռեսուսիւ:  
Ծանուցման տողը 20 սանթիմ. երե-  
փեկ անկի անգամներու համար 20 0/0  
գեղջ կը լինի:

## ԱԶԳ

Իրաւունք կը ծախուի օթէլ Սօ-  
ֆիաի տակ ծխաւաճառ Պ. Յակոբ  
Կ. փոքրաւորեանի, Սասուն քաջա-  
րանի ծխաւաճառ Պ. Վահան Ան-  
տոնեանի, Սուսալա գուռու գահ-  
վէճի Պ. Յակոբ Կէօղիւպէօյիւք-  
եանի և Ապտիւրրահման մզկիթին  
դէմ Պ. Ա. Զարբհանէեանի քով  
ի վաճառ:

## ՊՈԼԿԱՐԻՈՅ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

ԱՊՐԱՊԱՆ

Գ.

Ամեն անգամ որ մեր գործե-  
րուն ու բարքերուն մէջ հիմնա-  
կան բարեփոխութիւն մը մայնե-  
լու պէտքին ու միջոցներուն վրայ  
կը մտածենք, կը թուածան խն-  
դիրը կուգայ բնականաբար զը-  
րաւել առաջին տեղը մեր խոր-  
հրդածութեանց մէջ: Ու կը թա-  
կան խնդրին լուծման առաջին  
քայլը Պուլկարահայերու համար  
զանազան հայաբնակ բաղադրեալ  
միջեւ համաձայնութեան մը գո-  
յացումն է միօրինակ ծրագրի մը  
մասին:

Ընթերցողը թող չի զարմանայ  
ուրեմն, եթէ այս յօդուածին ալ  
իրեւելեկապաշտութիւն կը կրկի-  
նենք, ինչ որ արդէն բանիցս ա-  
ռաջարկած ենք մեր հոգաբարձու-  
թիւններուն — գումարել ձեռն-  
հաս անձերէ բաղկացեալ ժողով  
մը, որ դժէ միօրինակ ծրագիր  
և ուղղութիւն Պուլկարիոյ բոլոր  
հայ վարժարաններուն համար:

Անուղղայ յաւետեաներ պիտի  
առարկեն, գիտենք, թէ բոլոր  
քաղաքներուն հոգաբարձուական  
կամ թաղական անուակներուն  
յաւելեալ անձկութիւնը մե-  
ծագոյն արգելքը պիտի ըլլայ  
վարժարաններուն կանոնաւոր ու  
յարատեւ յառաջացման միօրինակ  
ուղղութեամբ:

Մեր առաջարկած ժողովը իր  
աշխատութեան ժամանակ մեր  
նիւթական կարողութեան աստի-

ճանը, որ քաղաքէ քաղաք շատ  
կը տարբերի, անշուշտ նկատու-  
ղութեան պիտի առնէ, վասն զի  
յօրինելի ծրագիրը, որքան ալ  
ընտիր ըլլայ, ապարդիւն և ա-  
նարժէք բան մը կը դառնայ, ե-  
թէ ամենէն խոնարհ հայ դպրո-  
ցական յարկին ներքեւ ալ գոր-  
ծագրելի չըլլայ ճշգրտութեամբ:  
Միայն դասարաններու կամ կար-  
գերու թիւը կրնայ իւրաքանչիւր  
քաղաքի դպրոցական հասոյթին  
բուն համեմատ ըլլալ, անպէս որ  
օրինակի համար, թաթար—Քա-  
ղարճը կրնայ երկու դասարան  
պահել, իսկ Ուստուք՝ վեց:

Մենք համապատասխան ենք որ այս  
կերպով ամեն քաղաք կրնայ ու-  
նենալ իր կանոնաւոր վարժարանը,  
որովհետեւ ամենքն ալ ունին ար-  
դէն իրենց դպրոցական ծախ-  
քերը, որոնք մինչեւ հիմայ, ա-  
ռանց չափազանցութեան կարելի  
է ըսել թէ ընդհանրապէս ի դուր  
վատնուած են, և որոնց վրայ  
փոքր յաւելումներ միայն հարկ  
պիտի ըլլայ ընդ ընդ իր նպա-  
տակին գործադրութեան համար:

Ուրեմն, այժմ ամենէն առաջ  
նկատողութեան առեւելք կէտը  
ծրագրական ժողովի մը գումա-  
րուն է զոր պարտինք փութաց-  
նել, որպէս զի մեր վարժարանե-  
րը 1898—99 դպրոցական տա-  
րեջրջանին սկիզբէն՝ աղատուելով  
անձեռնհաս հոգաբարձութիւնե-  
րու և վարժապետներու քմահա-  
ճոյքներէն, կարենան վայելի ու-  
րոշ ու նպատակայարմար ուղղու-  
թեան մը անփոխարինելի բարե-  
նելը:

Փափաքելի է որ մեր առաջար-  
կին կարեւորութիւն ըմբռնող և  
անոր համակրող անձեր փութան  
հրապարակ հանելով իրենց կար-  
ծիքներն ու խորհուրդները, նը-  
պաստել ընդհանուր ուղղութեան  
թեան առարկայ դարձնելու, ծե-  
ծելով և ամեն տեսակէտով լուսա-  
բանելու խնդիրը որ հասունալով  
ստիպողաբար պահանջէ իր լու-  
ծումը և հարկադրէ մեր ընդհան-  
րապէս զանազապարժ հոգաբար-  
ձութիւններէն մէկը նախաձեռ-  
նարկ ելլալու այս էական գործին

մէջ:

Իրաւունք սիրայօժար պիտի  
հրատարակէ միշտ այս կարգի  
գրութիւններ:

Ներքին չէ մեզ բնաւ մոռնալ  
թէ կը թական խնդիրը մեր գո-  
յութեան խնդիրն է պարզապէս և  
թէ այդ չկրնար լուծուիլ կը թու-  
թեան նուիրուած անջատ, առան-  
ձին ջանքերով, որոնք այս տարի  
նշմարելի են բանի մը քաղաքե-  
րու մէջ:

Մեր ջանքեր ըլլալու են միա-  
համուռ, ինչպէս մեր դպրոցնե-  
րուն ծրագրերնր՝ համանման և  
իրենց ուղղութիւնը՝ միօրինակ:

ՎԵՐՁ

## ԽԱՉԻ ՊԱՇՏՈՆԵԱՆԵՐ

Հին առեւտրեալ մեր մէջ եկեղեց-  
ւոյ պաշտօնեաները կը նորոգէին  
ազնուատոհմ գերդաստաններու  
պատկանող անդամներէ: այս ազ-  
նիւ և առաքելի անձերը արդէն  
իրենց ծննդեամբ ընդունակ էին  
կատարել այդ աստուածային պաշ-  
տօնը իր կատարելալ և լայն ըմ-  
բռնումովը:

Սակայն հասաւ ժամանակ մը  
ուր աշխարհային դէպքերը յեղա-  
շրջեցին այս փրկարար սովորու-  
թիւնը: և այդ նուիրական դերը,  
նոյն իսկ ժողովրդին ձեռքով,  
անխորհրդաբար շաղկապեալ այն-  
պիսիներու, որոնցմէ շատերը ե-  
կեղեցական կոչման անյարմար էին:

Ասոնք ամենուն համար յայտնի  
և ցաւալի ճշմարտութիւններ են:

Երբ որ բակիցը սահմանուեցաւ  
երկենալու ապիկար ու տգէտ գը-  
լուխներու վրայ, սքեմը ալ ար-  
ծաթասէր ու կեղծաւոր զգացում  
ներու քօղ մը դարձաւ, ամեն տե-  
սակ միանկալցած և անճարակ տե-  
ձերու հաւաքումովը քահանանե-  
րու ստուար արուեստակցութիւն  
մը կաղնուեցաւ որուն մէջ դերա-  
կատար մը ըլլալը բնականաբար  
մտածել տուաւ ճշմարտապէս ար-  
ժանաւոր թեկնածուին:

Կուսակցութեան եկեղեցականութիւնը  
եւս ընդունարան դառնալով այն-

պիսիներու, որոնք առանց կոչ-  
ման ընդգրկած էին դժուարին  
լուծը, թոյլ, փառամոլ, գողոզ  
և շատ անգամ ալ վատհոգի ու  
ժողովրդեան վէրքերուն անկարե-  
կիր անգամներ արտագրեց: Կըր-  
նայ մէկը հակառակը պնդել երբ  
այժմ Պոլսոյ մէջ վեղարաւորներու  
ամբողջ ջոկատ մը դատարկապարտ  
կը շրջի, առանց իրենց առաջար-  
կուած գաւառական պաշտօնները  
ստանձնել հաճելու: Ինչ փոյթ ի-  
րեն ժողովուրդ մը որ ալ աղքատ  
է, նօթի է, հարստահարուած է,  
որ իր օգնութեան կը կարօտի,  
քանի որ շահու արամբանու-  
թիւնը և վտանգը հակառակը կը  
խրատեն:

Տարի չանցիր որ եկեղեցական  
մը, քահանայ ըլլայ թէ կուսա-  
կրօն, զլուելի գալթակութեան  
մը տխուր հերոսը չի հանգիստ-  
նայ: Երբ ինդիւր մարմնոյն  
վրայ ճարպի նոր խաւեր բարդե-  
լու վրայ է, և կամ մանաւանդ  
փառասիրական ձգտում մը գո-  
հացելու, բան մը չի բերար իրենց  
աչքին, ո՛չ ծէս, ո՛չ աւանդու-  
թիւն, պատիւ և կամ ազգային  
շահ:

Եւ խորհիլ թէ մեր մէջ եկե-  
ղեցականութիւնը կրօնական ու  
քաղաքական կրկնակ դերեր կա-  
տարել սահմանուած է: Պատրի-  
արքէն սկսեալ մինչեւ ամենէն փո-  
քր գաւառային առաջնորդը ու  
տեղապահը մատ ունին ամեն  
խորհուրդներու ու որոշմանց մէջ:  
ազգը կը ներկայացնեն տեղական  
իշխանութեանց առջեւ, երբեմն  
դատաւոր ու դատապարտող են,  
մէկ խօսքով այնքան կարեւոր  
պաշտօններ կը կատարեն, որոնք  
ազգին ճակատագիրը խաղի մէջ  
կը գնեն: Ինչ հատուկին, ինչ  
ճկունութիւն, ինչ բարեմասնու-  
թիւններ իրաւունք ունինք հետե-  
ւաբար պահանջել անոնցմէ:

Մա եւս ցաւալի ճշմարտութիւն  
մըն է որ այն դիւրութիւններով  
որոնցմով կարելի է մտնել եկեղե-  
ցականութեան մէջ և անոր բարձ-  
րագոյն աստիճաններուն յանգիլ,  
զարմանալի է որ կարողացած  
ենք այնքան շնորհքով և ճշմա-

րիտ եկեղեցականներ ևս ունենալ : Եւ սակայն , եթէ արդի ժա- մանակաց մէջ խրիմեանի , իղմիր- լեանի և այլոց պէս գովելի տի- պեր ունեցած ենք կուսակրօննե- րու մէջ , ասիկայ ազգին համար նպաստաւոր դիպուածի , զուտ բախտի գործ է պարզապէս :

Այն հարեւանցի կրթութիւնը զոր կը վայելէ մեր եկեղեցակա- նութիւնը , ինչպէս կարելի է դա- տել տրուած անկշիռ և անիմաստ քարոզներէ և յախուռն գործերէ , արդի միջակութիւններէ տարբեր արդիւնքներ չէր կրնար տալ ան- շուշտ : Ոչ անձնուիրութիւն , ոչ զոհողութիւն , և ո՛չ ալ չափա- զանց կորով կրնայինք սպասել ա- նոնցմէ : Ո՛ւր են այն եկեղեցա- կանները որ մէկ ձեռքիւնին խաչ՝ միւսը սուր բռնած՝ կուոյ դաշ- տին վրայ սլանային , նոյն իսկ ի- րենց ձեռքով սարքած արի բա- նակներու գլուխը :

Ձէյթունի հերոս քահանան կամ Ֆէտային՝ բացառութիւն կը կազ- մեն . բացառութիւն են նաեւ այն յաւէտ պաշտելի դէմքերը որոնք մէյմէկ կերպով ազգին երախտիքը գրաւած են : Ասոնց սակաւութիւնը չի կրնար սքողել եկեղեցականու- թեան սոռուար մասին ամբողջութիւնը :

Եթէ ազգին անցուցած տագնա- պին մէջ ամենքն ալ դաւաճան Մամբ- րենի , Բարթոլոմէոսներ , Ալըք- եաններ չի գործան , շատ սակաւ սքեմներու տակ ճշմարիտ հայու սիրտ մը բարախեց :

Այս մասին անբաղդատելի կեր- պով աւելի բարեբախտ են մեր ու- սուցիչները որոնք համեմատաբար ժողովրդային ամեն զատակարգերէ աւելի յարեցան Աղգային դատին , չի խնայելով ո՛չ ջանք , ո՛չ ալ կեանք :

Պաշտօններ կան որոնք սահմա-

նադակ են : Գրագիր մը իր առ- մարներուն մէջ վերջին թուանշանը գրելէ ետքը , իր անձին տէրն է : Նոյնը չէ սակայն նաեւ խաչի պաշտօնեաներուն համար . ասոնց դերը անհուն է . որովհետեւ եթէ մէկ ծայրը երկրի վրայ է , միւսը երկինք կը հասնի :

Եկեղեցականին պաշտօնը երբէք չի լրանար . որչափ ընէ , ա՛լ աւել- լին ընելու պարտաւոր է : Հոնա- գիտ միայն գերեզմանի մէջ պէտք է փնտռէ . իսկ երկրային երջան- կութիւնը՝ ուրիշներու կրթական- թեան մէջ : Ինչպէս մկրտութեան աւազանին քով , կամ մահամեր- ձին սնարին վերեւ , նոյնպէս ա- մեն տեղ զգացուելու է անոր ներ- կայութիւնը : Դաշտին վրայ ուր կուրծ կը գոռայ՝ սի՛րտ տալու համար մարտնչողին . աղետի պա- հուն , նոյնպէս հոն՝ կո՛ւրծք տա- լու թշնամի դնդակին , խնամելու որբը , յուսադրելու ամենքը , փըն- տընելու , ժողվելու զանոնք , ինչ- պէս որ վայել է ճշմարիտ հովուի մը :

Բայց , կը կրկնեմ , աւելորդ իդ- ձեր են ասոնք : Մարդս միայն սերմանածը կարող է հնձել և մենք անձնուիրութեան , անթերի պար- տաճանաշուրթեան ինչ սերմեր ցա- նած ենք անոնց սրտին մէջ , մեզ առաջնորդ , հսկող ընտրելէ առաջ զանոնք : Գուցէ այդ փրկարար արդիւնքը տար Արմաշու գլուխ- վանքը եթէ նոյն ուղղութեամբ աւելի տեւական կեանք մը ունե- ցած ըլլար :

Եթէ Գրիգորիոս տակաւին մեր մէջ եկած ըլլար , ապահովաբար շատոնց պիտի շարժէր իր համ- բաւաւոր խորազմունք , ոչ միայն մեր , այլ նաեւ ամբողջ աշխարհի եկեղեցականութեան մէջ անխտիր . և լայն լայն անջրպետներ պիտի

բանար հոն՝ առողջ օդի հոսանք- ներու համար :

Բայց Գրիգորիոս իր տեղ թողած է ժողովուրդը որ իրեն ճշմարիտ փոխտնորդն է . ա՛ն ալ կրնայ ի հարկին գործածել այդ օրհնեալ խորազմունք :

Չի եթէ իրերու գիտակցու- լթեամբ շատ պահանջկոտ չէ , չի կրնար ալ հանգուրժիլ որ դերերը գլխավոր շրջած տնտեսայ . ինք խրատ տայ անոնց , ինք աւանդու- թեանց բռնաբարձման գէմ մար- տնչի , ի՛նք եկեղեցականաց մերթ գայթակղական արարքը դարմա- նէ :

Եւ արդար իրաւամբ կը պա- հանջէ որ եկեղեցականները , եթէ մեծ մասամբ մինչեւ հիմա զուրկ գտնուած են ո եւ է անձնուիրու- թենէ , վնասն թուիչէ , պէթ անմիջական պարտուց ճշգրիտ կի- բաւման մէջ աւելի նախանձախըն- դիր ըլլալու ջանք ընեն :

Գամեք-Արշալիք

### ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

Սօփիա , 1 Նոյեմ :

Հայ գաղղրականի ի Պոլսիս

Ճամանակէ մը ի վեր տեղական մամուլը կառավարական թէ հա- կակառավարական , մերթ ընդ մերթ և թեր ու գէմ գրեցին ու կը գրեն մեր հայ գաղթականաց մասին : Կառավարականները կըսեն թէ ե- ղած են գաղթական հայեր , ո- ընք երկրին օրինաց և հիւրասի- բութեան պայմաններուն հակա- ռակ ընթացքի մէջ գտնուելով՝ տեղի տուած են ոստիկանութեան և մինչեւ իսկ ներքին գործոց նա- խարարութեան միջամտութեան :

Չը գիտեմ ինչպէս դուրս եկայ դրա- զարանից եւ ինձ տուն գցեցի . ես տանը զուր արտասուք էի թափում . տանեցիք մնացել էին ապաւ . . .

Այդ վիշտը տեւեց մինչեւ այն օրը , որ մի ուրիշ հասցեով իմ սիրելի ըն- կերթից նամակ ստացայ . նամակում նկարագրված էր Արծրունու մահուան պատճառով առաջացած ցնցումը Կով- կասի հայերի մէջ . ցնցումը հսկայա- կան էր եղեր , եւ ապացոյց էր հայրե- նակիցներին ինքնաճանաչութեան եւ քաղաքացիական արիւթեան . նա ա- պացոյց էր որ հայը գիտէ նոյն իսկ ամենաբարձր ուժի գէմ իր քաղաքա- ցիական իդէալները կրողին նոյն իսկ բռնի յարգել ապա . . . ապացոյց էր որ հայը կարող է եւ ընդհանուր մարդ- կային իդէալներին համար կռիւ մղել . . . Ահա այդ միտքարկն ինձ : Ընդհանուր վերածնութեան շօշափելի փաստը մեզ- մացրեց մեծ անհատի մահուան սար- սափելի աղգեցութիւնը : Ես սկսեցի իմ սովորական կեանքը . կարդալ , գրել և երբեմն մասնաւոր դասերով զբաղ- վել , որոնք մեծ մասամբ ձրի էին :

Այդ կեանքը ինձ բաւականութեամբ չէր տալիս , ես փնտռում էի ցնցող , եռուն , մարդուն ամբողջովին տակ- նուլլա անող կեանք . երիտասարդա-

Յանցաւոր նկատուածներ իրենց տեղերէն ալուր փոխադրուած են կամ երկրէն հեռացուցուած , ինչ- պէս կը պահանջեն երկրին շահն ու օրէնք : Հակակառավարական- ներն ալ քննադատելով կառավա- րութիւնը , կը մեղադրեն զայն՝ խեղձ հայերը նեղելու մասին այս- չափ առաջ կրթալուծ համար :

Սօսլանիէին ամսույս 22ի նիս- տին մէջ ալ սոյն խնդիր յուզ- ուեցաւ . Գ . Կապրուսքի երեսփո- խանը 10ի չափ հայերու վրայ ի գործ դրուած ճնշումները հիւ- բասիրութեան , սահմանադրական օրինաց և մինչեւ իսկ մարդավա- րութեան հակառակ գտնելով խըս- տիւ քննադատեց արդի կառավա- րութիւնը , որ սատիկանական խըս- տութիւնները արդարացնող պատ- ճառներ յառաջ բերուա :

Շատ երկար պիտի ըլլար թեր ու գէմ գրուածներէն և խօսուած- ներէն հատուածներ մէջ բերել , մանաւանդ քանի որ կառավարա- կանները թէ հակակառավարա- կանները խնդիրը կըմբռնեն կու- սակցական տեսակէտով և տարա- կոյս չկայ որ եթէ հակակառավա- րականները (աղատականներ) գոր- ծի գլուխ ըլլային , իրենք ալ տար- բեր կերպով չպիտի շարժէին և այսօր հայերուն թշնամի կար- ծուած կուսակցութիւնը պաշտ- պանի դերը պիտի կատարէր , զի մենք Սթամպուլօֆի օրերն ալ տե- սանք . Ռուստուլի ռուսքի խըն- դիրը տակաւին մոռցուած չէ :

Յայտնի է որ քիչ շատ զգա- ցումի տէր ո եւ է հայ կըյուզուի , երբ այսպիսի խնդիրներ կը լսէ : Սակայն թողով կուսակցական տե- սակէտներ , մենք հայերս , քիչ մը լըջութեամբ և պաղարկութեամբ խորհինք թէ իրօք ի՞նչպէս շար- ժած ենք , եղա՞ծ են մեր մէջ հա-

կան աւելան , եռանդս կենդանի դարձ , կռիւ էր պահանջում . ես ուզում էի թռչել հեռու , ազատ օդի միջով , բա- կայն երբ թեւերս ուղղում էի բանալ , չէին բարձրանում , փետուրները քաշ- ված էին . . .

Խուլ անկեան մեռած եւ դիակ գար- ձընող կեանքը ինձ հալում էր , խեղ- դում էր . ես չէի ապրում այլ կամաց կամաց մեռում էի . այդ ինձ սարսա- փեցնում էր . . .

Մի օր իմ ուսու բարեկամ վաճառա- կան երիտասարդներից մէկի կնոջ տօնն էր : Հրաւիրված էի եւ ես : Հենց որ սուրճը խմեցին , խաղամու տի- կիւններն ու պարոնները շրջապատե- ցին կանաչ սեղանը եւ սկսեցին թուղթ խաղալ : Պէտք է ասել թղթխաղը չափազանց սարսափած է ուսանելի մէջ նոյն իսկ ամենախուլ անկիւննե- րում : Խաղում են եւ կանայք ու օրիորդներ . այն էլ շատ տաք խաղեր . այդ սէջումում տարածված էր Մակաօի լեհական բանկ : Շատ տաք խաղեր են , զրգրիչ մինչեւ խնդութեան հասցը- նող :

ՎԱՐԴՈ

(Շարունակելի)

### ԲՈՒՆՈՒԹԵԱՆ ԶՈՒՅԵՐ

( ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՔՍՈՐԵԱԼԻ ՅԻՄՆԱԿԱՐԱՆԵՅ )

Է .

Աքսորմանս երկրորդ տարվայ ձմեռն էր , ի հարկէ այդ տարի ու կէսը ան- ցել էր միշտ նեարդային , միշտ սպա- սողական եւ շարունակ լարված դրու- թեան մէջ : Հայրենիքից առհասարակ նամակ չէի ստանում . նամակներս բացվում էին կառավարութեան կող- մից , դրա համար էլ ես խուսափում էի նամակագրութիւն պահպանել սըր- տակից ընկերներիս հետ . միայն մի ընկերոջս հետ թղթակցութիւն ունէի , որը հեռում ապրող միտքարկիչ հը- բեշտակի դեր էր կատարում . նա էր միայն ինձ կցկուտը տե- ղեկութիւններ տալիս հայրենի- քում անցած դարձածի մասին . նա էր որ Կովկասի գարնանային առաջին ծաղիկներից գնում էր իր նամակի մէջ եւ ինձ ուղարկում , եւ նրա նամակը իմ պանդխտական սրտի վէրքերի հա- մար բախտան էր , սիրում էր նա ինձ եւ զեռ սիրում է , սիրում եմ եւ ես :

յեր, գաղթական հայեր, որոնք իրենց յստի ընթացքով կառավարութիւնը ստիպած ըլլան իրենց գէմ այդ աստիճան խիստ շարժելու: Ամէն մարդ թող իր գրտնուած տեղի գաղթական հայոց այլ և այլ լու կամ գէշ ընթացքը քննութեան առնէ ձեռքը խղճին վրայ: Ըրադրական կարգ մը հրատարակութեանց ետ ալ կարեւորութիւն չպիտի տամ. բայց գոնէ այս կողմեր և Սֆիւս տեղի ունեցած գէպերէ, մեր գաղթականներու վարած կեանքէն և շարժումներէն, քանի մը իրողութիւններ առաջ պիտի բերեմ վերի հարցման պատասխանը գիւրացընելու համար:

—Անցեալ տարի քանի մը բժիշկներ եկան տեղս, աշխատեցան իրաւունք ստանալու իրենց արհեստն ի գործ դնելու. ըստեցաւ իրենց որ Պուլկարեան սորվին, ինչպէս կը պահանջեն երկրին օրէնք և նոյնիսկ իրենց շահ. ապա քննութիւն անցընեն: Եղան բժիշկներ, որ անտրտունջ համաւերապահան, աշխատեցան Պուլկարեան սորվելու. եղան բժիշկներ ալ, որ այս օրէնքին չուզեցին համակերպել, և մինչև իսկ Պուլկար բժիշկներու գէմ անպատշաճ լեզու գործածեցին: Բժշկական ժողովին կողմէ մասնաւոր քննիչներ դացին Ֆիլիպէ, Վառնա, մեր հայ բժիշկներու ապօրէն ընթացքին գէմ բողբեկած տեղեր և ստուգուեցաւ որ ճիշդ են այդ բողբենքը. ասոր վրայ բժշկական ժողովը յուշաւեցաւ այն աստիճան, որ անմեղ բժիշկներ իսկ մաղ միաց զրկուէին իրենց արհեստ ի գործ դնելէ. կը քաշուիմ յիշել այն անհաճ ընթացքը, զոր հայ բժիշկ մը բռնեց նոյնիսկ բժշկական ժողովի տնօրէնին գէմ:

—Եղան երիտասարդներ, բիշ շատ կըթուած, որ այս կամ այն գաղթականին համար լրտես է, Պօլիս մատնութիւններ կընէր ըսելով հետը կուտեցան, ծեծեցին ալ և այս բաւական չսեպելով ըսպառնական անստորագիր նամակ ալ զրկեցին այդ գէշ կարծուածներուն, ինչ որ նոյն իսկ. առիթ կուտայ ոստիկանական միջամտութեան:

—Այս տեղ ալ գտնուեցան գաղթական խեղճ հայեր որ խաբուելով 1—2 թեթեւօղիկներու գրգռմաներէն Անգլիոյ հիւպատոսարանը դիմելով, պօռային որ իրենք ալ հաց կուզեն եւն. եւն. այս ալ իմացաւ ոստիկանութիւնը:

—Ամուսնական խնդրի մը առթիւ վէճ կը ծագի եղբոր մը ուրիշ մը միջեւ, որ ետական շարժառիթներով չէր ուզեր որ կը բայրն ամուսնանայ: Եղբորը տունէն վառուեղէն ետք, օրիորդը, ուրիշներու գրգռումով, ոստիկանութեան ուղղուած անստորագիր նամակով մը ծանր զրպարտու-

թիւն մը կընէ եղբորը նշանածին վրայ: Յետ քննութեան կը յայտնուի որ այդ զրպարտութիւնը անհնական ատեղութեան արգելք է ու բողբեկած տեղի:

Այս դանազան ցաւալի իրողութիւնները յիշելէ ետք, որոնք այնքան պերճախօս կերպով ցոյց կուտան մեր կարգ մը գաղթական հայերուն մերթ բռնած: Ընթացքին անտեղութիւնը, աւելորդ կը սեպենք բացատրել թէ անոնց կրկնութիւնը կամ շարունակութիւնը որքան վնասաբեր կըլլան առհասարակ ամբողջ գաղթականութեան համար:

Հաստատգրուի

Սիւրբաթ, 31 հոկտ.

Անցեալ տարւոյ գաղթականութեան հասանքէն Սիւրբաթ ալ իր բաժինը ունեցաւ: Գաղթականներուն մեծ մասը կորստեան դատապարտուած էր՝ եթէ Սիւրբաթի տեղացի ազգայիններու կանխահաս խնամքը և ձեռնտուութիւնը չհասնէին զիրենք ձմրան և անօթութեան ճիրաններէն փրկելու համար: Պէտք է յիշել մանաւանդ արժ. Տէր Յովակիմ Յովակիմեան բարեկեցի քահանային հայրական վարմունքը, որ գիտցաւ իր պարտքը լիովին կատարել թէ՛ նիւթական և թէ բարոյական խնամքներ ու օգնութիւններ հասցնելով տառապալի գաղթականներուն: Չուք տեսնուած այս շուտափոյթ միջոցներուն շնորհիւ Սիւրբաթ կրցաւ լաւ կերպով պատասխանել բաւական թուով գաղթականներ: Էր յուսումնք որ այս ձմեռ եւս Սիւրբաթի աղգայինները չպիտի վարանին հարկ եղած ձեռնտուութիւններն ընել ամեն անոնց որք, զուրկ ապրուստի ամեն միջոցներէ, ակամայ պիտի ստիպուին դիմել հանրային ողորմածութեան:

Թ. Տ. Պ.

### ՊԱՐՍԿԱՅՆԵՐ

Ուրմիտէն ցաւալի լուրեր կուգան դարձեալ: Թէհրանէն կը գրեն թէ Սուլթանը հեռագրեր է Եւհնն որ հայ փախուտականները, որոնք թուրքերու և քիւրտերու հալածանքներէն պարսից սահմանները խոյս տուած են, արգելուին ներս մտնել: Արաքսի չի բաւեր թուրքերոյ հայերուն կրած տառապանքները, օտար կրկիր ապստամբութեան հայերն ալ կուզուի վիճակաւիք ընել իրենց չարատանջ եղբայրներուն:

Սուլթանի գաւառին քիւրտերը գետ կը շարունակեն իրենց տեւրիչ ու յափշտակիչ սխրագործութիւնները. այս գաղափրներէն մաս մը զրկուել են խոսքովապատ մեծ գիւղին վրայ զոր աւերել են ու մէկ

քրիստոնէայ մեռուցեր: Արգէն երկրորդ անգամ ըլլալով յարձակեր են խանութ առնին վրայ, որուն ընակիչներէն առժամակա սպաներ են երեք հոգի ու տուններուն մեծ մասը կործանել են: Այդ կողմերու ընակչութիւնը ստիպուած է միշտ զինուած կենալու, պաշարազուկներու յարձակմանցը միշտ ակնդէտ: Կեանքի, ինչքի և պատուի մասին մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ:

Ուրախութիւն է սակայն որ Ուրմիոյ մէջ կեցող ռուս միսիոնարութիւնը ետ չէ կանչուել, ինչպէս կենթադրուէր: Այս բան մեծ նշանակութիւն ունի, որովհետեւ մէկ կամ երկու ռուսերու ներկայութիւնը տեղական քրիստոնեաներու հանգստութիւնը կապահովէ:

Հետաքրքրական է գիտնալ որ եթէ այդ ռուս միսիոնարներուն տեղ անգլիացի միսիոնարներ գըտնուէին, միեւնոյն բանը պիտի պատահէր:

### ԹՐԲԱՏԱՅԵՐԸ

Նոյն վրեժիս կը գրէ. «Կ. Պօլսէն արտասահմանեան լրագիրներու զրկուած հեռագիրներուն նայելով՝ թիւրք կառավարութիւնը կը վախճայ թէ կը վերանորոգուի հայկական շարժումը, որ կարող է վերստին վրդովել գաւառներու և Կ. Պօլսոյ անգործութիւնը, անգործութիւն (») որ այնքան դժուարութեամբ է ձեռք բերուած:

Միեւնոյն ժամանակ հայ ազգի մէջ թշուառութիւնն օրէ օր կը սաստկանայ և այդ թշուառութեան գէմ մաքառելու համար տահազին միջոցներ հարկ են: Մանաւանդ գաւառներուն մէջ երկրագործութիւնը ողբալի վիճակի հասած է: Հայաբնակ գաւառներուն մէջ կատարեալ աղքատութիւն կը տիրէ. հազարաւոր այրներ և որբեր կը դիմեն Պատրիարքին՝ օգնութիւն հայցելով. Պատրիարքարանը դիմեց կառավարութեան խնդրելով որ թող տայ հանգանակութիւն բանալ երկրին մէջ և արտասահման ի նպաստ թշուառներու, բայց կառավարութիւնը թող չտուաւ: Այժմ պատրիարքարանը վերանորոգել է իր միջնորդութիւնը՝ ըսելով թէ որովհետեւ երկրին մէջ արտօնութիւն չիկայ հանգանակութիւն բանալու և հայերը համոզուած են թէ իրենց համար զգնութիւն կարելի է սպասել միայն դրանք, ուստի կը սաստկանայ անոնց զրգիւղը գէպի կառավարութիւնը և գոհար է անոնց մտքերը խաղաղցնել:

### ՍԵՖԱԼԵԹ

Կէչէն հափթա գըշըն շիտեթ լի բիւզկեարարը պիւթիւն վարնա էհայիսինի ըզտըրապա սէվգ իթտի. զիրա բէք աղ սէնէլէրտէ հոլոհմբեր այլնոտա օլ տէրէճէ շէտիտ ֆուրթուռա վէ սուգ վուգու պուլմուշ ըտը. պու սէպէպտէն 5—6 այ մութէմատիէն գըշ օլաճագ հիսապը իլէ վարնա էհայիսինին էն զէնկին օլանլարը տալի, գասալարը ալթուշար իլէ տօլու օլաղը հալտէ՝ գըշ թէտարիգաթընն էն պաշլըճասը պուլընան տէրանպար իթտիզլէրի օտուռն վէ քէօմիւրէր քիֆայէթ իթմէզ գօրգուսը իլէ տիշիւնմէկէ գալմըշար վէ «աման իքի արապա տահա օտուռն ալսաւըտմ իտի, զայրը պու գըշ չըգանա գատար պաշագ պիր գայկըմ օլմայաճագ տը» տէմէքտէ վէ տիկէլէրի իսէ «հայֆա գըշ պէօլլէ տէվամ իտեր իսէ վարօր իլէ կէլէճէք պալեալարըմըզ եթիշէմէյուպ, մաղա, զամըզ չէշիտսիզ գալաճագ», վէ տիկէրի տալի «եաբտըրմագտա օլաղըմ էպնիշէլէրին իւզէրինի գարայամատըմ, գըշ ֆէնա վալթտա պիդի եագալատը» տէյուպ, հէրքէս քէնտի Բալիլիսինի աղլամագտա ըտը: Հիշ պիր բիւսէ կէօղիւնիւ չէվիլուպտէ խասթախանէտէ աճըլգտան, չըպաղըլըտան սօուգտան սէրմէնը օլան խասթա, ֆագիր վէ պիշարէ մուհաճիր, երաղէրճէ միլլէթտալարըմըզն ահլալը մէյուսէլէրին պիր նալար իթմէտի: Իւշիւ պէշի իպրանմըշ պիր եօրկան ալթընտա սօուգտան հըֆա օլընմալա չալըշան սէֆիլլէր պիր գաշ կիւն աղըլարընա գօյմագ իշիւն պիր լօզմա էքմէք պուլամամագտա վէ հափթալարճա աճ գալմագտա վէ նիհայէթ էճէլ պատէսինի նուշ իթմէքտէ տիրէր:

Շու ահլալը էսէֆիթիթմալը թահգիդ իթմէր իշիւն պիր տէֆա խասթախանէնին էշիկինտէն ատըմըմըզ իշէրի աթմագ բիֆայէթ իտէր:

Պու սէնէ հէր նէ գատար պու ֆագիրլէրին մըգտարը կէչէն սէնէտէն աղ իսէտէ, գալանլարըն սէֆայէթի տէրէճէի ֆէվգէլատէտէ տիր: Խալլը վագըթտան պէրու խարիճտէն իանէ կէլմէքտէ օլուպ, ինկիլիզ լիւրալարըն ջանթարըն համիլէ օլան Միս Ֆրայզէր տալի պուլընմատըլընտան, ալթըն չուլէսինտէն գաբըլուպ անըն էթրաֆընա բէրվանէ կիպի տէօնէն միլլէքքիլիւ աղալար տալի նապէտիտ օլմուշլար տըր: Հէր թարաֆտա սիւքիւնէթ հիւքմ իթմէքտէ, ֆագաթ պիր լօզմա էքմէք վէ իքի բարչա օտուռն պուլամատըլարը սէպէպէ էօլէնլէրի մէզարա տէֆն իթմէք իշիւն բաւալար գօր եթիշիյօր:

Մէյտանտա պուլընան Աղբա-

տախանամ ընկերութիւն զուգլէի մալիւնտէն ածելու օլմաղլէ խառն թալարըն թէտալիսինէ Եկեղեցի մէյօր :

Թաղական խորհուրդ իսէ քէն տի պիւթիւն գաւազնի զիհնիյէսի նի ու իղթիտարընը անճագ հաղըր բարա իլէ գուրու պիւր մէք թէպ հարտըրմաղա սարֆ իթմիշ կէօրիւնիյօր :

Եկեղեցի վէ տըշարլլ սահիպի սէրվէթ միլլէթտալարմըղ տախի Եալընըղ քէնտի լաճաթլարընը տիւլիւնմէքտէ պուլունըյօրլար :

Ֆազաթ անվալըմըղ պուլ մէք քէպլէ իքէն , օլ սէֆիլլէրին հալի նէ՝ օլաճագ տըր . պըրագաճագ մըլըղ քի անլէրաէն հէր կիւն ի չիւն 3—5 քէշի աճըլգտան վէ սօուգտան էօլսիւնլէր :

Միլլէթտալ գաւազն վէ էքքէքէրիմիլ հէրպիւրի քէնտի քէնտիսէ պուլ սիվալը խոռուպ , օլ ֆագիւրէրին սէֆալէթտէն խէլասը իւ չիւն իղթիտարընա կէօրէ մուա վէնէթէ շիթապան օլմալը տըր :

Պա խոռուպ կէչէն սէնէքի (չպաստամատոյց ֆանճնաթաղով) իսնէ գոմասիւնը վէ թաղական խորհուրդ վէ Ալքատախանամ ըն կերութիւնըն Գործադիր ժողովը վէ գուզվէի մալիւնէ հայիլ Եէր լի վէ տըշարլլ զէվաթ թէճէմիւ օլընուպ , լաղըմ կէչէն թէտ վիւրէրի իթթիւսաղ իթմիւնին Եօլու նու տիւլիւնէք պիւլա թէէսիւր իշէ միւպաշէրէթ իթմիւնի տիւրէր զիւրա նէ՝ վաղթըն միւստտէսի վար վէ նէ տէ ֆագիւրէրին թէ համիւլէ մէճալը գաղմըղ վէ զա թէն բարասար էօլիւլէրին իքի սի իւչիւ պիւրտէն մէլարա թա շըմայա պաշլարմըղար տըր :

ՊՈԻԿԱՐԻԱՎ ԿԵ ԹԻԻՐՔԻԱ

Եռնան-Թիւրք մուհարէպէսի նին էն ալէֆլի օլտըղը սըրատա պուկար հիւքիւմէթիւնին իճպարը իւզէրինէ՝ Սուլթան շախսէն՝ Մա, կէթոնիտա պէշ մահալտէ պուկար էկզարքար թային օլընմասը պապընտա պէրաթլար վէրէճէյինի վատ իթմիշ . վէ պու կիւնէ գա տար Պուկարիւնըն միւրաճաթ լարը խիւլաթընտա օլարագ , մէղ քիւր պէրաթլար վէրիւմիշ օլ տըղընտան նաշի՝ Պուկարիւնըն Սթանպօլ մասլահաթիւկարը Մա Մարքով Պապը-Ալիյէ շէտիտ պիւր նօթա վիւրուպ , սէրիան պէրաթլա ըն վէրիւմէսինի թալէթ իթմիշ տիւր :

Պու մէսէլէտէն տօլայը պաղը Էվրոբա կաղէթալարը Թիւրքիա վէ Պուկարիա պէյնիստէ սօուգ լուգ հուսուլա կէլմիշ օլտըղընը Եաղմըղար տըր :

Նայէ Ֆրաէ Բրեւնին պէյա նընա կէօրէ , պու ճուճա կիւնիւ սէլալըղ ալայընտան սօնրա Մա Մարքով Սուլթանըն հուլուրընա շըգմըղ վէ սօնրա Սաթրազաճ իլէ

կէօրիւլմէսինտէ , Սաթրազաճ մէղ քիւր պէրաթլարըն մուհարէպէսի վէրիւմէսինի պէյնիւ Եռնան թիւրք միւսալէհէսինին խիթամ պուլունտէն տէլին պէքլէիւմիւ իղթիպա խտէր օլարընը սէօլլէ միշ տիւր :

ԲՈՒՍԻԱՎ ԿԵ ԹԻԻՐՔԻԱ

Նայէ Ֆրաէ Բրեւնին Սթանպօլ մուկարիւնտէն ալտըղը պիւր թէլէկրաֆտ նաղարէն , թիւրք հիւքիւմէթի իւրուճ՝ վիւլայէթիստէ հարէքիպթը ապքէրիյէյէ թէչէպ պիւս իթմիշ տիւր . Մալիւնար պուլըն խիւլաթը խոտա իթմէք տէ իսէ տէ , թիւրք մէհաֆիլլինտէ կէչէն շայիալարա պիւնտէն կէօնա Էրմէնիլէր ըսնանա գաղըղըղ Բուսիա տախի իշէրի կիւրէճէք զանը իլէ թիւրք հիւքիւմէթի պու հաղըրըղարտա պուլունըյօր ըմըղ :

—Սթանպօլտան Աթանա Բէյ-թըրա վէրիլէն մալիւմաթա պիւնտէն , Բուս Էլիսի Պապը-Սիւի միւրաճաթլէ՝ Էլէր Թիւրքիա Էռնանիսթանտան ալաճաղը թալմիւնըն պիւր զըմընը թէտա րիքիւթը ապքէրիյէյէ սարֆ իթմէք նիյէթիստէ իսէ Բուսիա տախի Բուս-Թիւրք մուհարէպէսինին թաղմիւնընտան միւթէպաղը 1,360,000 լիւրա մէպլաղը թալէպ իտէճէյինի պիւրիւմիշ տիւր :

ՄԻԻԹԵՆԵՎԼԻԵ

Թաւըն վիէննա սուկպիւրի ա թիւաքի թէլէկրաֆտ քէչիտէ իթմիշ տիւր :

«Լօյտ շիւրքէթիւնին Մէրսինտէ քի աճէնթի թիւրք հիւքիւմէթիւնտէն թէվզըֆ օլընմըղ օլմասընտան տօլայը Աստրիա վէ Թիւրքիա պէյնիստէ հուսուլա կէլմիշ օլան միւնաղաթա պուրատա պէօլիւք էհէմիլիէթ վէրիւմէքտէ տիւր . իշպու վուգուլաթտան նաշի՝ խըրիսթիյան էհալինին մուհաֆաղա սը վէ մահպուլարըն թալիլիյէ օլընմասը վէ մէրգուճ աճէնթիւն թէվզըֆընտան տօլայը վատ օլընտան թարգիլէին իճրասը իշիւն Էեօրալտ զըուպէօրիւն Սնատօլ լիմանընա կիթմէսի իղթիպա ի տէր օլտըղընը սիղ (Թաւն) Եաղմըղըղ : Պու մէսէլէ հաղըղն տա Սթանպօլ Աստրիա Էլիսի Պապը Ալիյէ զայէթ մուհասիւր պիւր նօթա վէրմիշ տիւր : »

Աստրիա տէվլէթի պու նօթա իլէ Ատանա վալիսինին վէ մուտ վիւնին թարտ օլընմալարընը թալէպ լտէյօր :

Աթանա հուլասըն Սթանպօլտան նայեմիւր 1 թարիլի վէրտիլի պիւր թիւկրաֆ կէնճ թիւրքիա նամ գոմիթէյէ մէսուպ օլմագ վէ Եաղմալար տաղըմագ թէօհմէ :

Թի իլէ 19 ապրէր վէ պիւր թաղըմ գաղըթման տէրտէտա ու հապս օլընմըղար տըր :

Ապքէրիւ վէ սայիւր մէքթէպ իւրա իսթիլալ էֆրէարը տէրէճէի ֆէվզէլաթտէ իլէրի կիթմէքտէ տիւր :

Կաղէթալարըն պէյնիւնա նաղարէն , Թիսալիա հուսուլընտա ընճ շէթէլէրի Ենիտէն մէյաթա շըգմըղ . թիւրք բօլիսլէրի թալաֆընտան տնլէրին պիւր գաշը Էօլտիլիւմիշ վէ տիկէլլէրի 150 տոնտ թիւֆէնի պըրագուպ , կէրի սիւրիւմիւլէր տիւր :

Թիւրքիանըն Պէրլին Էլիսի Ղալիպ պէյ օն այտան պէրի մաաշ ալաճաթընտան տօլայը Սթանպօլա ըրօթէսթ իթմիշ օլմասը սէպպլէ մէմուրիլէթտէն աղլ օլընմըղ տըր :

Բուսիա խարիճիյէ նաղըրը գոնթ Մուրաֆիէֆ Սուլթանտան Մուրատա օսմանիէ նիշանը վէրիւմիշ տիւր :

Կ Ի Ր Ի Տ

Կաղէթալարըն պէյնիւնա պիւնտէն , Ալմանիա տէվլէթի իմրէրաթ օլիլհէլմին կիւլէիսի պուլընտան րիէնա Աստրիւ կիւրիտէ վալի ինթիսաղ իթտիւմէք ի չիւն կիւրիտիլէրէ թէքլիֆաթտա պուլընմըղ վէ իմրէրաթ օլմալթման իլէ պէյնիլէրինտէ օլան տօթլուգ սայէսինտէ պու ինթիսաթը Պապը Ալիյէ գաղուլ իթտիւրէպիլէճէք զանընտա պուլըն մաղտա ըմըղ իսէտէ , Ալման իմրէրաթ օլմալթման վէ հիւքիւմէթիւնին շարգալը թիւրիլէր օլտըղարընը աճը թէճըուպէլլէ կէօրիւմիւլ օլտըղընտան , կիւրիալիլէր Ալման նիւնըն օլ թէքլիֆիւնի պիւր թէրէտուտ վէ պիւր միւլէքէրէ սաթթընտա բէտտ իթմիլէր տիւր :

Թալմըղըն վիէնա մուկպիւրի տախի՝ Միւրալայ Շէֆէրին կիւրիտ վալիսի թային օլընմասը հիւ պիւր միւլէքիւլաթ թէսատիւֆ իտէմէյէճէք , զիւրա տէվլէթլէրա նը միւթթէֆիգէն գապուլ իթմէքտէ տիւրէր տէմիշ տիւր :

—Աստրիա խարիճիյէ նաղըրը Գոնդ կիւրիսիւքի կիւրիտ մէսէլէսինին հալըն Սթանպօլ Էլիլէլէրէ թէքլիֆ իթմիշ տիւր : Պապը-Ալի միւրալայ Շէֆէրին կիւրիտ վալի ինթիսաղ օլընմասընա մուկալէթթէ տէվաթ իտիյօր , վէ տէօվլէթլէրէ մալսուս պիւրէր նօթա իրսալը իլէ մէրգուճ միւրալայըն թայինինէ մանի օլտալիլէճէք սէպպլէրի կէօսթէլմիշ տիւր :

ՉԱԽԻՐԷ ԲԻԱՑԱՍՐ

Վառնա 5 Նոյեմբեր

Պուղտայ

Վալօն , լիպրա 47-53 , հէքթօլ 8.70-9 ֆրանք  
Արապա , լիպրա 47-55 հէքթօլ 7-10 ֆրանք

Արաւ

Լիպրա 38-41 , հէքթօլ 4-4.20 ֆրանք

Ֆրատուր

100 օղգաղ 19-24 ֆրանք՝ մալա կէօրէ

Մըրք

Գուրու , լիպրա 57-58 ֆր. 5-5.20  
Եաշ , լիպրա 53-54 ֆր. 4-4.60  
Նալալէն 20,60 ֆր. հիւսալը իլէ կիւնտէ 20-25 Վալօն վէ 100-150  
արապա պուլտայ , 30-40 արապա արաւ , 15-20 արապա ֆասուլիա վէ 40-50 արապա մըսըր կէլմէքտէ տիւր :

ՏՊԱՐԱՆ

ԲՐԱՆՈՒՄ ԼՐԱԳՐՈՅ

Լրագրիս վերջին երեսի սիւնակներուն մէջ օտար լեզուներով ալ աղբեր կը զետեղուին : Առանձին կը ապագրուին գրքեր , տեսարկներ ու կը պատրաստուին հայերէն , պուլկարերէն , ֆրանսերէն եւ յունարէն լեզուներով ընկալագրեր , հասցէներ , հարսանիաց եւ այլ հրատարակուող ալբոմներ եւ այլն :

ԳԵՆԸ ՉԱՓԱՆՈՐ

Փափագողք պարտին զիմիւ խըմբաղր թեանա հասցէին :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՐԴՈ

ԵՐԱՆՈՒՄ ԵՐ

(Վիսիսի Հայ Յեղափոխական կեանքն)

ԳԻՆ 1 ՅՐԱՆՔ

ԿԻ ԵՐԱՆՈՒՄ , Վառնա Իրաւունքի խմբագրատուն , Ֆիլիպէ Անտոն Գօշիքով , Ռուսուգ Էֆէ Խօրասանեանի սրճարանը :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՆՈՒՄ

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷՁԻ

Կ Ա Մ

Դասագիրք ընթերցանութեան

Ի Պ Ե Ս

ՓՈՔՐԻՆ ՏՂԱՅՈՅ

Այս երգարանը , իր տեսակին մէջ առաջինն օր լոյս կը տեսնէ հայերէն լեզուով , կը պարունակէ մանկական զուարճալի երգեր ու քանի մը ռուսաւոր առակներ եւ կրնայ երախայնութեան ծառայել նաեւ իբր ընթերցանութեան գիրք որուն պարունակութիւնը զբօսեցուցիչ եւ հրահանգիչ է միանգամայն անոնց համար :

Թուղթը ընտրի է , ապաղրութիւնը՝ մաքուր եւ կաղըր վայելուչ :

ԳԻՆ 80 ՍԱՆԹԻՄ

Կը ծախուի , Վառնա , Արեւելեան Տպարան , Չրդ. թաղ , Թիւ 1104 :